

Strahlova dediščina

Šestnajstega novembra je bil v Jurjevi dvorani v Stari Loki Strahlov večer, posvečen zbirki Edvarda in Karla Strahla, ki ga je organiziralo Kulturno-zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka v sodelovanju z Župnijo Stara Loka. Zgodbo o nastajanju in razprodaji bogate umetniške zbirke Strahlov nam je predstavila predavateljica dr. Renata Komić Marn z Umetnostnozgodovinskega inštituta Franceta Steleta ZRC SAZU.

Predavanje je bilo razdeljeno na tri dele: prvi je bil posvečen **Edvardu Strahlu** in nastajanju zbirke, drugi njegovemu edinemu sinu **Karlu** in ohranjanju zbirke, tretji del pa usodi zbirke po letu 1918 in lokalnemu vidiku dražbe v Stari Loki leta 1930, ko je bila zbirka razprodana. Edvardov oče stotnik **Friderik von Strahl** se je leta 1815 v Celju poročil s **Terezijo Justino Demšar**, hčerjo graščaka **Jožefa Demšarja** iz Stare Loke, in leta 1819 od svojega svaka kupil starološko graščino, v kateri se je naselil z ženo in otrokoma. Edvard Strahl, ki se je rodil v Novem mestu, je bil star dve leti, ko je družina prišla v Staro Loko. Kasneje je študiral pravo na Dunaju, leta 1844 opravil sodniški izpit in se poročil s hčerko predsednika ljubljanskega deželnega sodišča. Leta 1855 mu je umrla žena in tudi sam je v teh letih hudo zbolel za kolero. Bil

je zelo učen in razgledan mož, poslanec kranjskega deželnega zbora in pomemben član raznih društev. Po upokojitvi leta 1868 se je vrnil v graščino v Staro Loko, kjer je prejel odlikovanje Franc Jožefovega viteškega reda. Od takrat se je posvečal predvsem svoji zbirki umetnin in starin, ki je bila ena najboljšežnejših zasebnih zbirk nižjega plemstva v prostoru avstro-ogrske monarhije. Na nastajanje zbirke je poleg razmer v 19. stoletju vplivalo tudi njegovo stanje duha po izgubi ljubljene žene in sestre ter po prestani hudi bolezni. Trpkost razmer je skušal omiliti z zbiranjem lepih stvari in starin. Edvard Strahl je tja do leta 1863 zbirko dopolnjeval priložnostno, sledilo je aktivno zbirateljsko obdobje, po njegovi smrti leta 1884 pa je zbirko ohranjal in občasno dopolnjeval sin **Karl**. V prvi fazi je Edvard Strahl z dedovanjem

Predavateljica dr. Renata Komić Marn in leseni oltarni nastavek iz leta 1919, ki ga hrani starološka župnijska cerkev.

pridobil večje število slik in pohištva, pred uničenjem pa je skušal obvarovati tudi nekaj kosov iz leta 1863 porušene starološke župnijske cerkve, od katerih je najbolj znan kip sv. Jurija na konju, ki se je kot poznejše volilo Karla Strahla ohranil v novi starološki cerkvi. V dobi aktivnega zbiranja je Edvard Strahl pridobival umetnine tudi iz drugih krajev. S tem so v Staro Loko prišle kvalitetne slike in zanimivi kosi pohištva, ki so bili sicer v slabem stanju, a so jih s pomočjo znanih slikarjev in okoliških mojstrov uspešno obnovili. Zbirko sta oče in sin v drugem nadstropju gradu uredila kot galerijo in jo odprla za javnost. Po smrti Edvarda Strahla leta 1884 je za starološko gospodstvo skrbela gospodinja, sin Karl pa se je v Staro Loko dokončno vrnil leta 1899. Zbirka je bila ves ta čas razstavljena v zgornjem nadstropju, in sicer vse do vrnitve Karlove žene, ki si je leta 1909 v zgornjem

nadstropju uredila bivalne prostore in zbirko porazdelila po gradu. Okoli leta 1919 je zbirka obsegala preko petsto oljnih slik, več kot sto slik in miniaturnih drugih tehnikah, nadalje okrog petsto grafičnih listov in risb ter okrog petsto petdeset kosov starinskega pohištva in umetnoobrnih predmetov. V zadnjih letih svojega življenja je Karl spisal več katalogov slik in pohištva. Ker ni imel naslednikov, je bila zbirka po njegovi smrti leta 1929 razprodana. Ohranjenega je veliko arhivskega gradiva o razprodaji, med drugim natančen popis slik in predmetov, ki so jih kupile domače ustanove Narodna galerija, Narodni muzej in Etnografski muzej na podlagi predkupne pravice po zadnji želji Karla Strahla, ter popisi slik in predmetov, ki so jih kupili posamezniki, med njimi tudi kupci iz Škofje Loke.

Teja Potočnik